

Mt 25, 31 -46: Podobenství o posledním soudu

(Josef Bartošek, Huslenky 17.11. 2013)

Sestry a bratři, milí přátelé,

podobenství, které jsem tady přečetl, určitě všichni znáte. Mnozí z vás ho slyšeli asi tolikrát, že si říkáte: proč to vůbec čtl? Okurková sezóna už přece dávno skončila.

Máte pravdu. Toto podobenství je sice notoricky známé, ale já se přesto domnívám, že patří k těm základním, které by si měl člověk – jako jedinec i jako součást církve – stále připomínat, protože některá sdělení tohoto podobenství prostě neslyšíme, nebo na ně nedbáme.

Podívejme se na onu situaci. Ta první skupina, o té víme, že dali hladovému najíst a napít, ujali se pocestného, oblékli nahého, navštívili vězně. Nekladli si otázku, jak se ti lidé do své svízelné situace dostali. Jestli třeba nejsou líní a nechce se jim pracovat, jestli nejsou vykutálení a nechtějí parazitovat na úkor druhých, jestli svůj oděv neprohráli při hazardních hrách či nenechali na útěku ze záletů. Nic takového. Že by byli tak naivní a nevěděli, že se vyskytují i podvodníci a falešní žebráci? Nemyslím.

Připomíná mi to historku, kterou jsem nedávno zažil. Mladý student teologické fakulty mi horlivě vyprávěl o pražských žebráckých klanech, které v mercedesech rozvážejí profesionální žebráky na jejich stanoviště, a jak je hloupý ten, kdo jim něco dá. Já jsem mu namítal: pokud oni mě podvedou, je to přece problém jejich svědomí, ale pokud já někomu ublížím, je to problém mého svědomí a až se jednou objevím před svým Pánem, asi bych se divil, kdyby měl tvář žebráka a ptal se mě: Pepo, proč jsi mi nedal pět korun, když jsem tě prosil?, proč jsi mě znovu ukřižoval hlady?, proč jsi si našel ospravedlnění pro tvrdost tvého srdce? A já bych asi pochopil, že se nemám cpát do úzké brány, když jí každých 6 vteřin prochází dítě, které v tomto světě nadbytku umírá hladu. No nic.

Naše sledovaná skupina se takto neptá. Nasytí i podvodníka, navštíví i kriminálního, který sedí právem, obleče i toho, kdo svůj oděv propil. Nevyhlašují, proč to dělají, nezaštiťují se Bohem ani morálkou, ale pilný čtenář Nového zákona cítí, že se zde mluví (i když nevysloveně) o milosti, která je více než spravedlnost, která je i pro toho, kdo porušuje zákon, která je vlastně domyšlena do důsledku nespravedlivá, protože nadržuje hříšníkovi – jenomže ten hříšník (abych tedy použil tento nepříliš šťastný termín), ten to potřebuje, protože bez té milosti, bez toho nadržování, bez té pozitivní diskriminace, bez té afirmativní akce prostě nemá šanci, nemá na to, aby se postavil pořádně na nohy.

Že takové lidi nemá cenu podporovat? Že si za všechno můžou sami? Že stejně k ničemu nejsou, že nic nedokážou? No, nevím. Přeci jsme všichni děti Boží a Pán Bůh nás má rád všechny stejně.

Když jsem chodil do šesté třídy, dostala se mi do ruky knížka bez desek, půjčovaná jen nejlepšímu kamarádovi, protože tehdy takové knížky nevycházely. Karel May: Indiánské léto. A silný morální apel oné knihy mě oslovil na celý život. Nezačal jsem v oné době kouřit jako většina mých vrstevníků,

protože Old Shatterhand taky nekouřil a dokázal stát na svém třeba proti všem, což pro chlapečka v šesté třídě není vůbec samozřejmé. Bylo pro mě později nepříjemným poznáním, když jsem zjistil, že autor oné knihy měl do správné morálky a charakteru daleko a že za podvody přišel o zaměstnání a byl ve vězení. Ono se nám prostě někdy to chtění a snažení s tou životní realitou nemusí vždy sejít. Což není omluva, abychom to nezkoušeli znovu, ale varování, že máme být opatrní při odsuzování.

Tedy ta první skupina neprojevila pouze sociální cítění, jak to může vypadat na první pohled, ale přímo takřikajíc ježíšovský přístup k člověku, který nejen pomáhá, ale dává naději, naději nového počátku, nové možnosti atd.

Ta druhá skupina – o nich není řečeno, že by udělali něco špatného, dost možná, že udělali i mnoho dobrého, protože zřejmě Pána sledovali a kdyby něco potřeboval, rádi by mu přispěchali na pomoc, jak plyne nepřímo z jejich odpovědi (v 44): kdy jsme tě viděli hladového, žíznivého, pocestného a neposloužili ti?

Jenomže to je právě málo. Není to špatné, ale nestačí to. To je taková přílišná uzavřenost do sebe, sebestřednost. Z toho pramení i ta často se v Novém zákoně ozývající otázka: Co mám dělat, abych byl spasen? To je totiž otázka zásadně chybně položená. Ježíš přece plnil vůli svého Otce a již ten sám fakt mu byl odměnou. Neptal se, zda bude spasen, a vlastně se vůbec neptal, co s ním bude.

Mým nejvlastnějším polem působnosti je tento můj život, vymezený dvěma body. Narozením, na které si osobně nepamatuji, a smrtí, o jejímž příchodu nic nevím. To znamená, každý okamžik mé přítomnosti, to je ten bod, do kterého mám napřít všechno své úsilí člověka na cestě za Ježíšem. Bez nepřiměřeného se zatěžování minulostí a beze strachu z budoucnosti. Teď právě někdo tluče na moje dveře a je na mně, zda otevřu nečekané návštěvě, nebo otočím klíčem ve strachu před lupiči.

Tedy toto celé podobenství vnímám především jako podobenství o naději. Já se nemusím bát budoucnosti, nemusím se tázat, co se mnou bude, zda budu či nebudu spasen. A svoboden od tohoto strachu, osvobozen od otázek, na které stejně neexistují jednoznačné odpovědi, se mohu plně věnovat realizaci svého lidství ve prospěch bližního a tím i sebe sama.

Tím ale toto kázání ještě nekončí. To si totiž musíte dopsat doma sami. Já jsem tady ukázal takové obecné schéma. Ale až budete každý sám se sebou, při odpolední kávě nebo večerní meditaci či modlitbě, dosadte si tam někde každý svoje jméno Pavel za Pavla a Maruška za Marušku. A pak teprve bude ten pravý čas říci Amen.